

Geografia regionu

Autor: Halina Karaś

{smoothgallery album=73}Bory Tucholskie to region zajmujący południowo-wschodni kraniec Pomorza, w pradolinie Wisły. Graniczy z zachodu z Krajną, a ze wschodu z Kociewiem. Nazwa dialektologiczna regionu Bory Tucholskie jest tożsama z określeniem kompleksu leśnego zajmującego znaczną jego część, drugiego co do wielkości w Polsce po Puszczy Białowieskiej. Stosowana jest również jako określenie pewnego regionu kulturowego. Mimo tożsamości nazwy zasięgi Borów Tucholskich jako regionu gwarowego, etnograficznego, historycznego czy też jako kompleksu leśnego nie pokrywają się w pełni ze sobą. Bory Tucholskie jako zespół leśny obejmują dorzecze Wdy (zwanej Czarną wodą) oraz środkowej i górnej Brdy. Łącznie lasy zajmują obszar 321 tys. ha, rosną na piaskach Równiny Tucholskiej, którą urozmaicają rynny, wydmy i doliny rzek, oraz wchodzi nieco na południową część Pojezierza Kaszubskiego. W Borach znajduje się ponad 900 jezior, do największych należą: Wdzydze, zwane Kaszubskim Morzem, Charzykowskie, Karsińskie, Kruszyńskie, Kałębie i Somińskie, utworzono także sztuczne zbiorniki wodne w Koronowie i Tleniu. W północno-wschodniej części tego obszaru w 1990 r. utworzono Zaborski Park Krajobrazowy, a w 1996 r. Park Narodowy "Bory Tucholskie" (48 ha) oraz 17 rezerwatów przyrody, w tym najstarszy w kraju Rezerwat Cisów im. Leona Wyczółkowskiego w Wierzchlasie. W granicach parku znalazły się lasy, jeziora, łąki i torfowiska. Źródła: Handke Kwiryna, 1981, Charakterystyka Borów Tucholskich w świetle faktów językowych, *Slavia Occidentalis* XXXVIII, 1981, s. 37-51. Adam Dylewski, Bory Tucholskie, [w:] tegoż, Pomorze, Warszawa 2007, s. 50-51. Maria Ollick, Małych i grapa. Tradycja, specjały kuchni i inne ciekawostki z Borów Tucholskich, Tuchola 2007. www.borytucholskie.pl www.tuchola.pl Fotografie: Aleksandra Krawczyk-Wieczorek, Maciej Łabudzki